

Ιδιωτικοποιήσεις στον Κλάδο Ηλεκτρικής Ενέργειας

Εξέταση της Ευρωπαϊκής Εμπειρίας & Εναλλακτικές

Ημερίδα ΣΗΔΗΚΕΚ-ΠΕΟ

«Ηλεκτρική ενέργεια: Εμπόρευμα ή Κοινωνικό Αγαθό»

12 Απριλίου 2012

Γ. Ευσταθόπουλος,

ΙΝΕΚ-ΠΕΟ

- Έρευνα ΙΝΕΚ-ΠΕΟ για CΥΤΑ και ΑΗΚ που παρουσιάστηκε το 2007 σε διεθνή ημερίδα στην Λευκωσία.
- Συνεργασία ΙΝΕΚ-ΣΗΔΗΚΕΚ σε διεθνή ημερίδα, σεμινάριο και στρογγυλό τραπέζι για τον εκσυγχρονισμό των ημικρατικών οργανισμών (2009).
- Συμπεράσματα ημερίδων στην ιστοσελίδα της ΣΗΔΗΚΕΚ www.sidikek-peq.org.cy
- Έρευνες για ΑΗΚ:
  - Αξιολόγηση οικονομικών, κοινωνικών, περιβαλλοντικών και αναπτυξιακών επιδόσεων (Ετήσια Έκθεση για την Οικονομία, ΙΝΕΚ 2008).
  - Έρευνα για την προσαρμογή των εργαζομένων στις αλλαγές που προκύπτουν από τις πολιτικές για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής (Eurofound, 2012).

Εισαγωγικά

- Όπως και στην Ελλάδα, ιδιωτικοποιήσεις αποτελούν βασικό πυλώνα του μνημονίου:
- Δημοσιονομική προσαρμογή (1.4 δις ευρώ στο διάστημα 2013-2016).
- Διαρθρωτικούς λόγους:
  - Πεποίθηση ότι οι Ημικρατικοί Οργανισμοί είναι εγγενώς αναποτελεσματικοί.
  - Ιδιωτικοποίηση ταυτίζεται με την αύξηση της παραγωγικότητας, την μείωση των τιμών, την αύξηση των επενδύσεων, την βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών και τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της οικονομίας συνολικότερα.
- Ρητή αναφορά σε ΑΗΚ, CΥΤΑ, Λιμάνια...

Προκαταρκτική παρατήρηση

- Άρθρο 345 της Συνθήκης της Λισαβόνας καθορίζει την αρχή της «ουδετερότητας» της Ε.Ε έναντι του ιδιοκτησιακού καθεστώτος...
- «The Treaties shall in no way prejudice the rules in Member States governing the system of property ownership».
- «Οι Συνθήκες δεν προδικάζουν με κανένα τρόπο το καθεστώς της ιδιοκτησίας στα κράτη μέλη».
- Παρατηρείται σήμερα μια *de facto* άρση της αρχής της ουδετερότητας από τις ευρωπαϊκές αρχές στην Ελλάδα, την Πορτογαλία, την Ισπανία και την Κύπρο...

Ενότητες

1. Ιδιωτικοποιήσεις & Τιμές: Μύθος ή πραγματικότητα;
2. Ιδιωτικοποίηση + Ανταγωνισμός =;
3. Μνημόνιο και Ενέργεια στην Κύπρο
4. Ιδιωτικοποιήσεις: λύση ή παράγοντας επιδείνωσης της κρίσης;

Ιδιωτικοποιήσεις, Ανταγωνισμός & Τιμές: από τη θεωρία... στην πράξη

- Ιστορικά, οι δημόσιες επιχειρήσεις (Δ.Ε) ιδρύθηκαν ως απάντηση στην απογοήτευση των εθνικών κυβερνήσεων από τα αποτελέσματα των ιδιωτικών επιχειρήσεων ενέργειας, τηλεπικοινωνιών, κ.λπ. (υψηλές τιμές, χαμηλές επενδύσεις, καρτέλ, κ.ά).
- Ίδρυση Δ.Ε για **πραγματιστικούς** λόγους (π.χ. ορθολογική ανάπτυξη δικτύου) παρά για **ιδεολογικούς**...
- **Αδιαμφισβήτητα τεχνολογικά, οικονομικά και αναπτυξιακά επιτεύγματα που έχουν καταγραφεί στην Οικονομική Ιστορία*** (Millward, 2005).

Αμφισβήτηση των Δ.Ε. (τέλος δεκαετίας 1970 =>)

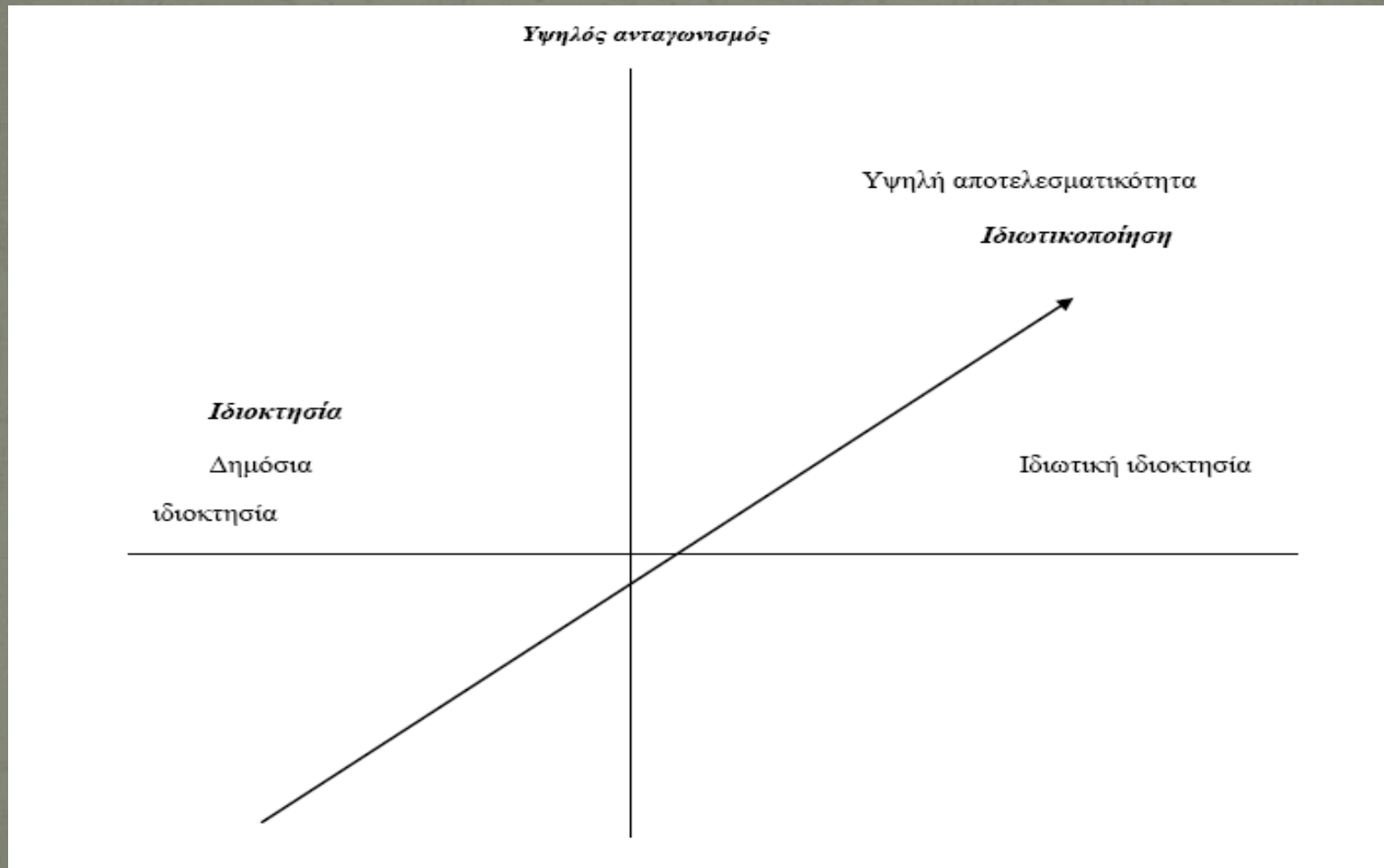
- Τεχνολογικές εξελίξεις αμφισβήτησαν το επιχείρημα του φυσικού μονοπωλίου και πεποίθηση ότι ο ολιγοπωλιακός ανταγωνισμός δύναται να ρυθμιστεί.
- Εντεινόμενη ιδεολογική ηγεμονία νεοφιλελεύθερων απόψεων για τα οφέλη και τις αρετές του ανταγωνισμού σε συνδυασμό με την επικράτηση ατομιστικών κοινωνικών προτύπων.
- Διεκδίκηση από πολυεθνικές επιχειρήσεις και χρηματιστικούς οργανισμούς* των εσόδων των δημοσίων επιχειρήσεων (ισχυρά επιχειρηματικά lobby στην Ε.Ε).
- Πίεση εκ μέρους επιχειρήσεων για μείωση κόστους ενέργειας λόγω παγκοσμιοποίησης.
- Ενιαία Αγορά & Κριτήρια σύγκλισης (ΟΝΕ).
- Έλλειψη αποτελεσματικότητας και ευελιξίας καθώς και η εσωστρέφεια ορισμένων Δ.Ε. (κρατισμός).

«Μεταρρυθμιστικό πακέτο» στον κλάδο ενέργειας

- Βρυξέλλες, Λονδίνο, Ουάσινγκτον. ΟΟΣΑ, Παγκόσμια Τράπεζα υποστηρίζουν τα τελευταία 20 χρόνια ένα ενιαίο πακέτο μεταρρυθμίσεων στις «βιομηχανίες δικτύου»:
  1. Ιδιωτικοποίηση δημοσίων επιχειρήσεων.
  2. Λογιστικό, Νομικό και Ιδιοκτησιακό Unbundling δικτύου από παραγωγούς.
  3. Ίδρυση ρυθμιστικής αρχής.
  4. Άνοιγμα αγοράς σε ανταγωνιστές.

Ανταγωνισμός, ιδιοκτησιακό καθεστώς και οικονομική αποτελεσματικότητα (νεοκλασική θεωρία)

Μνημόνιο & Θεωρία...

- Και οι τέσσερις διαστάσεις είναι παρούσες στο υπό διαμόρφωση μνημόνιο της Κύπρου:
  1. Ιδιωτικοποίηση ΑΗΚ
  2. Αγορές χονδρικής και για μη παραγωγούς (traders)
  3. Δυνατότητα επιλογής παρόχων για καταναλωτές
  4. Ολοκληρωτικό unbundling
- ➔ Μεταφορά τυποποιημένου πακέτου στην Κύπρο.
- ➔ Διδάγματα από την ευρωπαϊκή εμπειρία;

1. Ιδιωτικοποιήσεις & Τιμές;

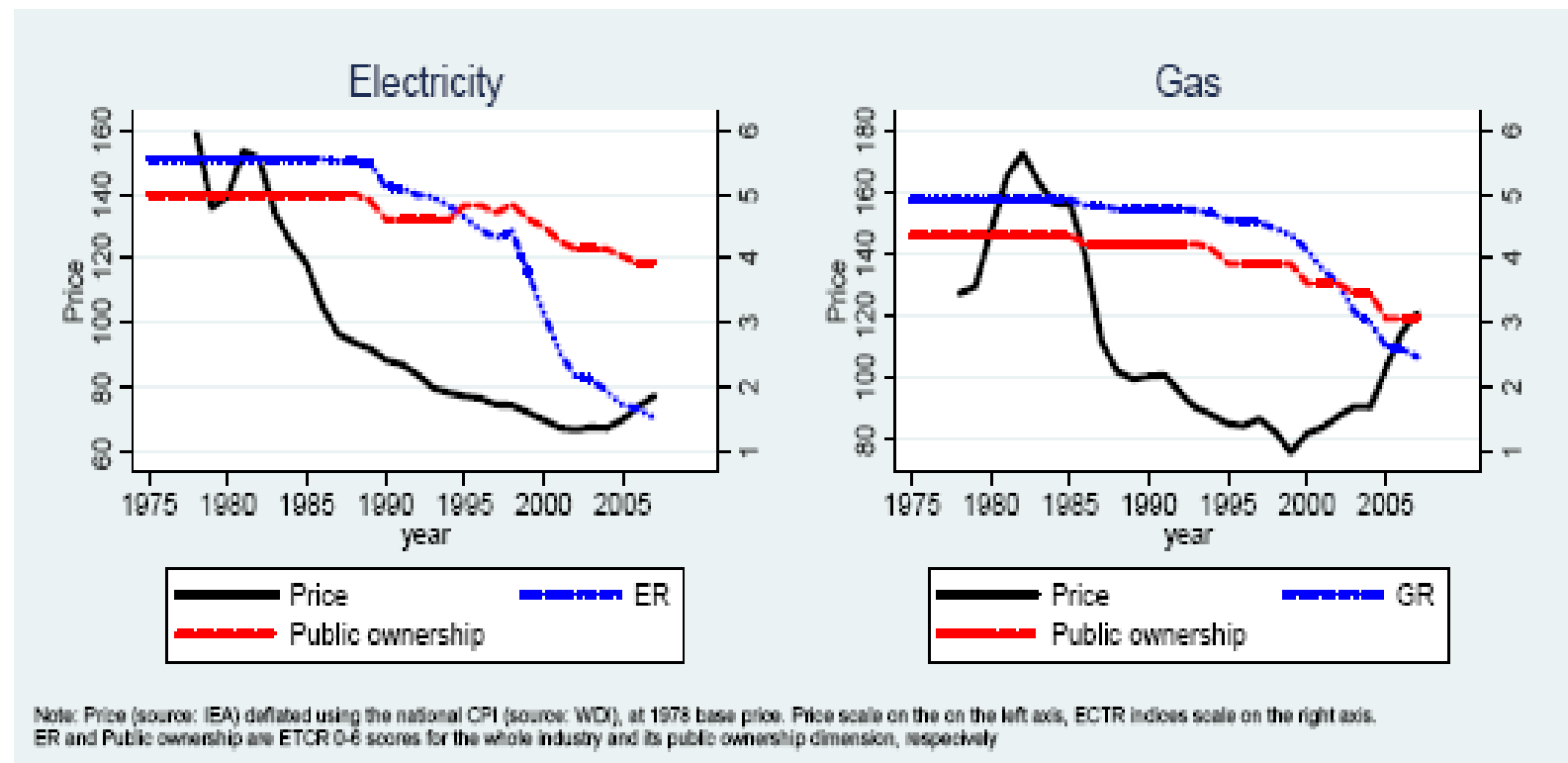

Επισκόπηση διεθνούς βιβλιογραφίας

- Έρευνα M. Florio (University of Milan / CIRIEC*) για την επίπτωση δίπτυχου «ιδιωτικοποιήσεις / ανταγωνισμός» ως προς τις τιμές στην περίοδο 1978-2006 στην Ε.Ε-15 στους τομείς ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου (στοιχεία IEA, Eurostat, OECD, World Bank).

Τιμές, δημόσια ιδιοκτησία και μεταρρυθμίσεις: Ευρώπη 1978-2006

Figure 1: Average price, overall and public ownership ETCR scores for the energy industries.

Διαπιστώσεις

- Καθοδική πορεία πριν από την εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων:
  - Περίπου το ήμισυ της μείωσης πριν το 1990 (πριν δηλαδή εφαρμοστεί η πλήρως απελευθερωμένη αγορά στο Η.Β)
  - Περίπου το 1/3 της μείωσης πριν το 1996 (οδηγία 96/92/EC 1996).
- Μείωση ανάγεται σε άλλους παράγοντες (π.χ. τεχνολογικούς, αναδιάρθρωση, πρώτες ύλες;)

Σύγκριση των δύο «άκρων»: Γαλλία & Η.Β

Table 1: Price trends and report scores for the EU15, France and the UK.

		1978	1990	1995	2000	2003	2004	2005	2006
		ELECTRICITY							
France	Price	0.14	0.11	0.11	0.09	0.08	0.08	0.08	0.08
	<i>ETCR score</i>	<i>6.00</i>	<i>6.00</i>	<i>6.00</i>	<i>4.28</i>	<i>3.61</i>	<i>2.61</i>	<i>2.61</i>	<i>2.11</i>
UK	Price	0.14	0.13	0.10	0.11	0.09	0.10	0.10	0.12
	<i>ETCR score</i>	<i>6.00</i>	<i>0.83</i>	<i>0.11</i>	<i>0.00</i>	<i>0.00</i>	<i>0.00</i>	<i>0.00</i>	<i>0.00</i>
EU15-average	Price	0.22	0.12	0.11	0.10	0.09	0.09	0.10	0.10
	<i>ETCR score</i>	<i>5.54</i>	<i>5.11</i>	<i>4.64</i>	<i>3.16</i>	<i>2.13</i>	<i>1.94</i>	<i>1.73</i>	<i>1.67</i>
EU15-st. dev.	Price	0.24	0.04	0.03	0.02	0.02	0.02	0.02	0.02
	<i>ETCR score</i>	<i>0.61</i>	<i>1.36</i>	<i>1.57</i>	<i>1.54</i>	<i>1.05</i>	<i>0.96</i>	<i>0.82</i>	<i>0.81</i>

Συμπεράσματα εργασιών Florio

- Συνολική επίπτωση μεταρρυθμίσεων;
  - Δεν καταγράφεται συσχέτιση με τις τιμές.
  - Αύξηση της κερδοφορίας, καμία ανιχνεύσιμη επίδραση στις τιμές, μείωση μεριδίου της εργασίας.
- Ιδιωτικοποίηση από μόνη της μειώνει τις τιμές;
  - Δεν καταγράφεται τέτοια επίδραση.
  - Κέρδη παραγωγικότητας δεν μεταφράζονται σε μείωση τιμών.
- Ανάλυση Ευρωβαρομέτρων 2000-2006 για τις υπηρεσίες ηλεκτρικής ενέργειας υποδεικνύει **μεγαλύτερη ικανοποίηση καταναλωτών υπό την παρουσία δημόσιας επιχείρησης με δεσπόζουσα θέση και μικρότερο «άνοιγμα» της αγοράς.**
- **Ερμηνεία:**
  - ⇒ Παραδοσιακός στόχος Δ.Ε είναι η διασφάλιση του κοινωνικού χαρακτήρα της ενέργειας (σταυροειδείς επιδοτήσεις).

Συμπεράσματα 1^{ης} ενότητας

- Σύγχρονη (δογματική) αντίληψη η ιδιωτική επιχείρηση είναι πάντα και παντού ανώτερη από τη δημόσια.
- **Ανιστόρητη άποψη.**
- Μεγαλύτερες περιπτώσεις εταιρικής αποτυχίας σε κλάδους κοινής ωφέλειας:
- Enron (ενέργεια).
- WorldCom (τηλεπικοινωνίες / dotcom crisis)*.
- Lehman Brothers (subprimes).
- Παραδείγματα από Ελλάδα όπως Altec και Lannet (τηλεπικοινωνίες) και Energa - Hellas Power (ηλεκτρική ενέργεια).
- Σήμερα στην Ελλάδα, οι ιδιωτικές επιχειρήσεις παράγουν το «ακριβό» ρεύμα και η ΔΕΗ το «φθηνό»...
- **Κανένα ιδιοκτησιακό καθεστώς δεν μπορεί να θεωρηθεί, από τη φύση του, απρόσβλητο από φαινόμενα απομείωσης της αποτελεσματικότητας (Κανελλόπουλος, 1992).**

2. Ιδιωτικοποιήσεις + «Ανταγωνισμός» = ;

Επιπτώσεις στο εσωτερικό και εξωτερικό περιβάλλον των
δημοσίων επιχειρήσεων ενέργειας

2.1 Ιδιωτικοποίηση

Τι αλλάζει;

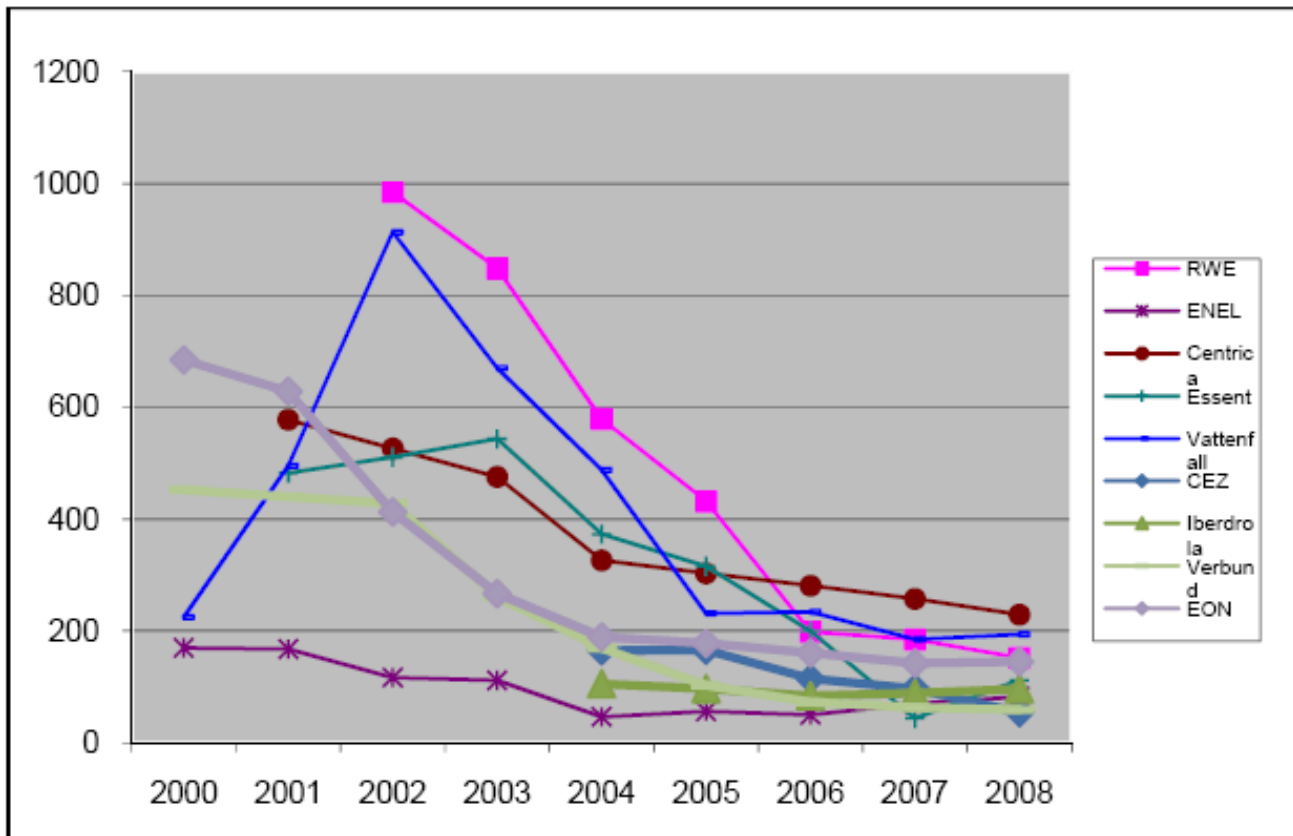
Επίπτωση ιδιωτικοποίησης στο εσωτερικό περιβάλλον της επιχείρησης (Laperche, Uzunidis, 2003)

- Υπαγωγή στους κανόνες/διαδικασίες Εταιρικής Διακυβέρνησης*.
- Κοινωνικός ρόλος της επιχείρησης μεταβάλλεται και περιορίζεται στην **φιλανθρωπική** έννοια της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης (Ε.Κ.Ε).
- Κατάργηση τιμολογιακών πολιτικών που δεν συνάδουν με την αρχή της **κοστοστρέφειας** (τέλος σταυροειδών επιδοτήσεων).
- Κατάτμηση της ζήτησης με βάση τα εισοδηματικά χαρακτηριστικά των πελατών.
- Εξωτερίκευση εργασιών (π.χ. υπεργολαβίες, δημιουργία θυγατρικών με τη συμμετοχή ιδιωτικών κεφαλαίων).
- **Ιδιωτικοποίηση των εργασιακών σχέσεων (Pedersini, 2005).**

Επιπτώσεις στην απασχόληση, τις εργασιακές σχέσεις, τις συνθήκες εργασίας και τα δικαιώματα...

- Μείωση απασχόλησης κατά 31% την περίοδο 1995-2004 στην Ε.Ε-15 (-250.000 θέσεις απασχόλησης).
- Υποβάθμιση συλλογικών διαπραγματεύσεων.
- Μείωση συνδικαλιστικής πυκνότητας
- Συμπίεση κόστους εργασίας.
- Οδύνη στην εργασία, περικοπή δαπανών για υγιεινή και ασφάλεια στην εργασία, κ.λπ.

Μισθολογικές δαπάνες/Μετοχικά μερίσματα σε 10 κορυφαίες ευρωπαϊκές επιχειρήσεις ηλεκτρικής ενέργειας (από 315 εκατ. το 2002 σε 2,5 δις ευρώ το 2008)

2.2 «Ανταγωνισμός»

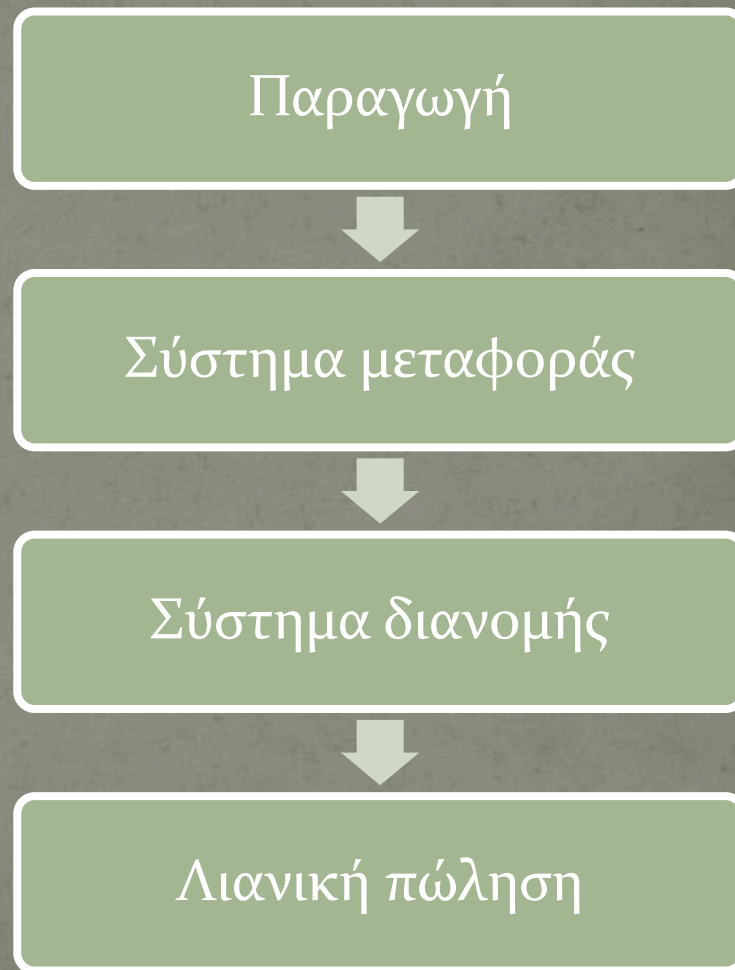
Επιπτώσεις με βάση την βρετανική και ευρωπαϊκή εμπειρία

- Οι ευρωπαϊκές οδηγίες για τους κλάδους ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου πηγάζουν, ιστορικά, από το «απελευθερωμένο» μοντέλο της αγοράς ενέργειας του Ηνωμένου Βασιλείου*:
  - Ιδιωτικοποίηση εθνικών δημοσίων επιχειρήσεων (Power Gen και National Power) και περιφερειακών επιχειρήσεων ηλεκτρικής ενέργειας (RECs).
  - «Άνοιγμα στον ανταγωνισμό».

Πως λειτουργεί το μοντέλο;

- Το μοντέλο στηρίζεται στην εξής λογική:
- ❖ Οι παραγωγοί ενέργειας υπόκεινται σε μεταξύ τους ανταγωνισμό. Μόνο οι παραγωγοί με τις χαμηλότερες τιμές μπορούν να επιβιώσουν.
- ❖ Στην λιανική αγορά, οι καταναλωτές διαθέτουν τη δυνατότητα αλλαγής προμηθευτή ώστε να «τιμωρούν» τις εταιρείες που δεν προσφέρουν τις φθηνότερες υπηρεσίες.
- ❖ Συστήματα μεταφοράς και διανομής παραμένουν υπό μονοπωλιακό καθεστώς (ο πολλαπλασιασμός των καλωδίων για κάθε σπίτι δεν παρουσιάζει κάποιο όφελος).
- ❖ Ωστόσο, μπορεί να ιδιωτικοποιηθεί (ρυθμιζόμενο ιδιωτικό μονοπώλιο).

Από τη θεωρία στην πράξη...

Η απελευθέρωση δεν οδηγεί αυτομάτως σε εντατικοποίηση του ανταγωνισμού (S.Thomas, 2010)

- Έπειτα από την ιδιωτικοποίηση των περιφερειακών δημοσίων επιχειρήσεων ακολούθησαν **μαζικές συγχωνεύσεις και εξαγορές** που έθεσαν τις βάσεις για την διαμόρφωση ολιγοπωλίων σε επίπεδο παραγωγής.
- Οι 14 εταιρείες λιανικής στην Αγγλία και Ουαλία ανήκουν στις πέντε μεγαλύτερες εταιρείες παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος (**καθετοποίηση**).
- Η διεθνής εμπειρία στον κλάδο ηλεκτρικής ενέργειας φαίνεται να επιβεβαιώνει ότι οι επιχειρήσεις προέβησαν σε επανακαθετοποίηση των δραστηριοτήτων τους συμβάλλοντας σε αύξηση της αποτελεσματικότητας και σταθερότητάς σε σύγκριση με τους ανταγωνιστές τους (Florio and al, 2008).

Σύγκλιση με τις τάσεις στην ευρωπαϊκή αγορά...

- Απελευθέρωση της αγοράς ωθεί στη διαμόρφωση ολιγοπωλίων στον ευρωπαϊκό κλάδο ηλεκτρισμού («7 αδέρφια») και σε μικρότερο βαθμό στις τηλεπικοινωνίες και στην ύδρευση (Thomas, 2009. Hall and Lobina, 2010).
- Διαδικασία μετάβασης από δημόσια εθνικά μονοπώλια σε *ιδιωτικά υπερεθνικά ολιγοπώλια*;
- Ολιγοπωλιακές επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται σε αγορές υπηρεσιών των οποίων η κατανάλωση δεν δύναται να «συμπιεστεί» καθότι απαραίτητα για την αξιοπρεπή διαβίωση των πολιτών.

Ισχυρές ανισότητες στις αγορές λιανικής (H.B)

- Τα οφέλη της απελευθερωμένης αγοράς στηρίζονται στο επιχείρημα ότι οι καταναλωτές θα «πειθαρχήσουν» τις εταιρείες αλλάζοντας πάροχο όταν τους προσφερθεί μια φθηνότερη υπηρεσία.
- Ανισότητες μεταξύ οικιακών & βιομηχανικών πελατών:
  - Τα οφέλη ισχύουν όμως μόνο για τους μεγάλους βιομηχανικούς καταναλωτές που διαθέτουν την απαιτούμενη διαπραγματευτική δύναμη.
- Ανισότητες μεταξύ εύπορών και χαμηλότερων εισοδηματικών στρωμάτων:
  - Η δυνατότητα σύγκρισης τιμών προϋποθέτει πρόσβαση στο διαδίκτυο, χρόνο αλλά και εξειδικευμένες γνώσεις.
  - Τιμές που χρεώνονται στα χαμηλά νοικοκυριά είναι κατά μέσο όρο αυξημένες κατά 25% σε σύγκριση με τα χαμηλότερα δυνατά οικιακά τιμολόγια.

Το κόστος της απελευθερωμένης αγοράς

- Λειτουργία μιας ανταγωνιστικής αγοράς εκτιμάται ότι δεν προκαλεί πρόσθετες δαπάνες πέραν αυτών που πραγματοποιούνται από τις επιχειρήσεις για την παροχή υπηρεσιών ενέργειας, τηλεπικοινωνιών, κλπ.
- **Εσφαλμένη αντίληψη.**
- Παραγωγή ενός πολυσύνθετου αγαθού όπως ο ηλεκτρισμός σε συνθήκες ανταγωνισμού συνεπάγεται σημαντικά και ποικιλόμορφα κόστη:
  - Αρχικό κόστος των απαιτούμενων συστημάτων πληροφορικής για την λειτουργία της βρετανικής αγοράς ανήρθε **στο 1 δις £.**
  - Σημαντικά προσά δαπανώνται για σκοπούς προώθησης των υπηρεσιών στο καταναλωτικό κοινό (μάρκετινγκ)*.
  - Πρόσθετο κόστος καταγράφεται επίσης στην αγορά λιανικής από την λειτουργία τηλεφωνικών κέντρων για την διαχείριση των αιτήσεων αλλαγής παρόχου (100 εκ. £ ετησίως).

Αυξημένο επενδυτικό ρίσκο σε σύγκριση με δημόσιο μονοπώλιο

- Υψηλότερα επιτόκια ή υψηλότερες αποδόσεις κεφαλαίου για τους μετόχους.
- Ιδιαίτερα σημαντικό κόστος για τον τομέα ενέργεια (έντασης κεφαλαίου).
- Μετακύλιση κόστους στους καταναλωτές.
- Μονοπωλιακή επιχείρηση, εφόσον υπάγεται σε αυστηρό έλεγχο και καλή διαχείριση, μπορεί εύκολα να αποτελέσει τον φθηνότερο τρόπο άντλησης κεφαλαίων και παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας (Thomas, 2010).
- Το επιχείρημα αυτό ενισχύεται εφόσον εισαχθεί στην ανάλυση η διάσταση των οικονομιών κλίμακας.
- Πολλαπλασιασμός των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στα επίμερους τμήματα της αγοράς περιορίζουν την επίτευξη οικονομιών κλίμακας για την αγορά εξοπλισμού, την κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού και την ανάπτυξη νέων τεχνολογιών.

Κριτική εξέταση Οικονομικής των Δικτύων

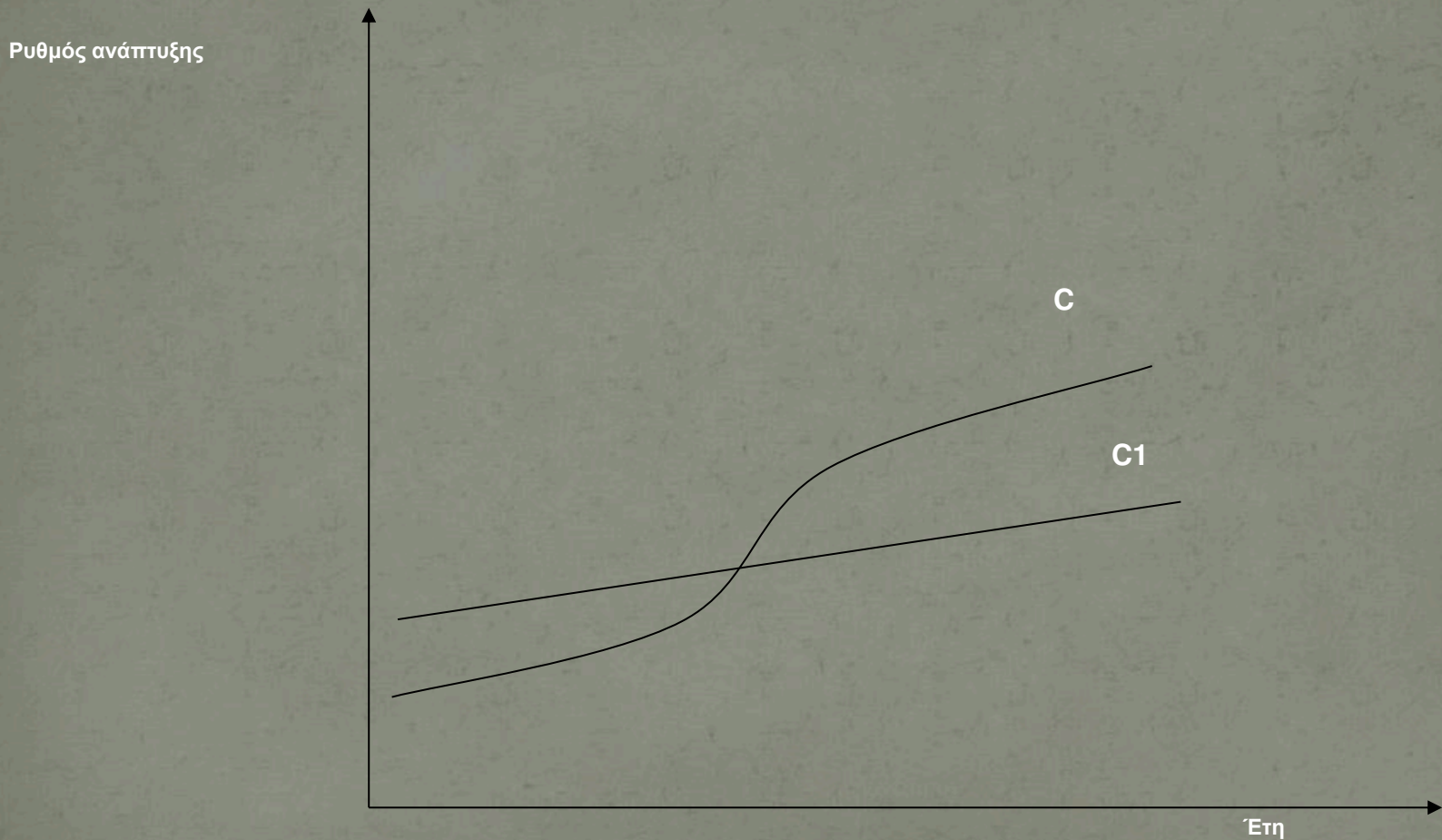
- Προσέγγιση σε όρους βέλτιστης κατανομής των πόρων μέσω της εισαγωγής ανταγωνιστικών πιέσεων στα επιμέρους στρώματα παραβλέπει τις θεμελιώδεις τεχνικές και οργανωσιακές πτυχές των δικτύων (Barale, 2000).
- Βέλτιστη οργάνωση των βιομηχανιών δικτύου προϋποθέτει αντιθέτως την απόδοχή και ανάλυση των ποικιλόμορφων οριζόντιων και καθέτων συμπληρωματικότητων που αναπτύσσονται μεταξύ και εντός των επιμέρους στρωμάτων.
- Η διεθνή εμπειρία στον κλάδο ηλεκτρικής ενέργειας φαίνεται να επιβεβαιώνει ότι οι επιχειρήσεις προέβησαν σε επανακαθοροποίηση των δραστηριοτήτων τους συμβάλλοντας σε αύξηση της αποτελεσματικότητας και σταθερότητας σε σύγκριση με τους ανταγωνιστές τους (Florio and al, 2008).

Κριτική εξέταση Οικονομικής των Δικτύων

- Από θεωρητική άποψη ορισμένα από τα κύρια επιχειρήματα για την ανάπτυξη του θεσμού της ΔΕ είναι (Ramanadham, 1991):
  - ❖ Υψηλός βαθμός έντασης κεφαλαίου.
  - ❖ Ύπαρξη σημαντικών συνεργιών μεταξύ των επιμέρους τμημάτων του.
  - ❖ Μακρύτερο χρονικό ορίζοντα της δημόσιας επένδυσης.

Ρυθμοί ανάπτυξης Δημόσιων vs Ιδιωτικών Επιχειρήσεων (C vs C1)

3. Μνημόνιο και Ενέργεια στην Κύπρο

Πρόνοιες μνημονίου για την ενέργεια

1. Ιδιωτικοποίηση ΑΗΚ
2. Περαιτέρω φιλελευθεροποίησης της αγοράς
→ Πλήρη εφαρμογή «μεταρρυθμιστικού πακέτου»...

Ωστόσο...

- *«An outline of the regulatory regime (CERA) and market organisation for the energy sector and gas exports, which would be conducive to the introduction and proper functioning of open, transparent, competitive energy markets, taking into account the size of the Cypriot economy».*

Η απελευθέρωση της αγοράς στην Κύπρο: μια ρεαλιστική επιλογή;

- **Πιθανότητες πραγματικά ανταγωνιστικής αγοράς στην Κύπρο (Thomas, 2007);**
  - Μικρή και απομονωμένο σύστημα.
  - Σοβαροί περιορισμοί και αναποτελεσματικότητα λόγω του μικρού μεγέθους των ανταγωνιστικών επιχειρήσεων:
    - Σημαντική απώλεια οικονομιών κλίμακας, κλπ.
    - Συρρίκνωση διαπραγματευτικής δύναμης για αγορά εξοπλισμού και πρώτων υλών
    - Αύξηση κόστους δανεισμού.
  - Κανένα ενδιαφέρον για άλλες ευρωπαϊκές χώρες (απομονωμένο σύστημα) σε όρους ολοκλήρωσης της ενιαίας αγοράς.
  - Κίνδυνος εξαγοράς από πολυεθνικές, απώλεια καθοριστικού εργαλείου για την παραγωγική ανασυγκρότηση της Κύπρου και τον οικολογικό μετασχηματισμό της οικονομίας.
- => **Αυξημένο κόστος για τους καταναλωτές; (περίπτωση Ελλάδας)**

Η Αρχή Ηλεκτρισμού απέναντι στην κοινωνική, ενεργειακή και περιβαλλοντική κρίση

- Το μεταρρυθμιστικό πακέτο προωθείται σε πλήρη χρονική αναντιστοιχία σε σχέση με την αναγκαία διαμόρφωση ενός σταθερού περιβάλλοντος που να επιτρέπει στην Αρχή Ηλεκτρισμού:
  - Να πραγματοποιήσει τις απαραίτητες οργανωτικές και επιχειρηματικές αλλαγές για την μείωση του κόστους ηλεκτροδότησης.
  - Να συνδράμει ενεργά στη διασφάλιση του Δικαιώματος στην Ενέργεια και να διασφαλίσει απρόσκοπτη πρόσβαση του πληθυσμού σε ένα αγαθό ζωτικής ανάγκης (ενεργειακή φτώχεια).
  - Να διασφαλίσει την ενεργειακή εθνική ανεξαρτησία.
  - Να αναπτύξει τις απαραίτητες αλλαγές για την πλήρη υπαγωγή των δραστηριοτήτων της στην έννοια της αειφόρου ανάπτυξης (ορθολογική ανάπτυξη ΑΠΕ, αποκεντρωμένη παραγωγή, κ.λπ.).

Ανάγκη υπευθυνότητας στον δημόσιο διάλογο για την ενέργεια...

- Δημόσιος διάλογος και ΜΜΕ για την ενέργεια θα επικεντρωθούν στην αναγκαιότητα της ιδιωτικοποίησης της ΑΗΚ το προσεχές διάστημα...
- Ατεκμηρίωτη θέση, αποσπασματική προσέγγιση προβλημάτων του τομέα της ενέργειας, ανεύθυνες αποφάσεις...
- Ενέργεια συνιστά ιδιαίτερο αγαθό, με πολυδιάστατα χαρακτηριστικά (οικονομικά, κοινωνικά, περιβαλλοντικά, μακροπρόθεσμα, στρατηγικά).
- Έννοια του Δημοσίου Συμφέροντος στην Ενέργεια.
- Ανάγκη «Σύνθετης Σκέψης» του Edgar Morin.
- Η έννοια αυτή εκφράζει συνοπτικά ένα είδος σκέψης που αποδέχεται τις συναρμογές μεταξύ των επιμέρους πεδίων σκέψης και την διεπιστημονικότητα **ώστε οι επιμέρους διαστάσεις και συνιστώσες ενός προβλήματος να προσεγγίζονται σε σχέση με το σύνολο στο οποίο ανήκουν, και το σύνολο σε σχέση πάντα με τις επιμέρους συνιστώσες του.**

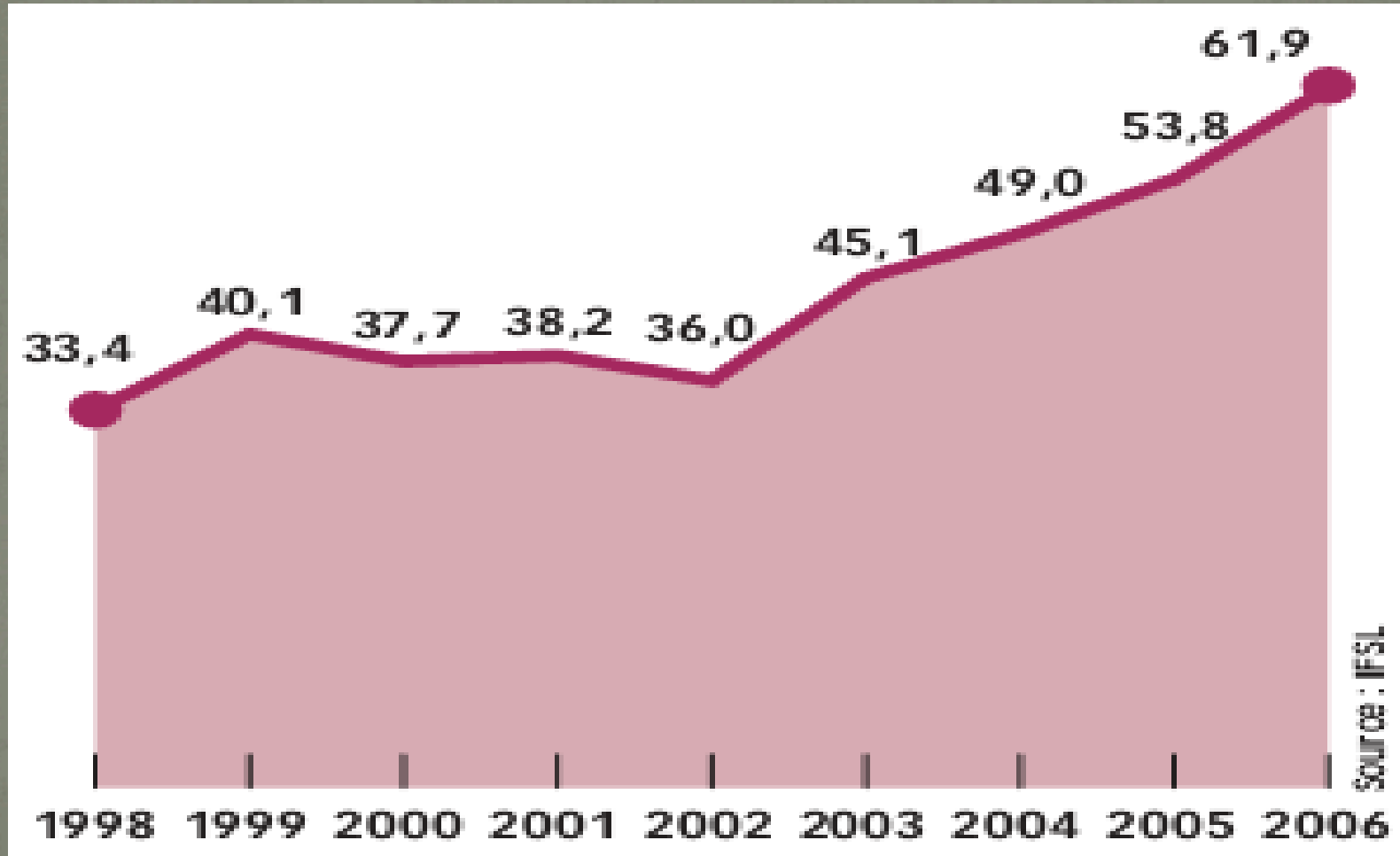
4. Ιδιωτικοποιήσεις

Λύση για την διέξοδο ή την όξυνση της κρίσης;

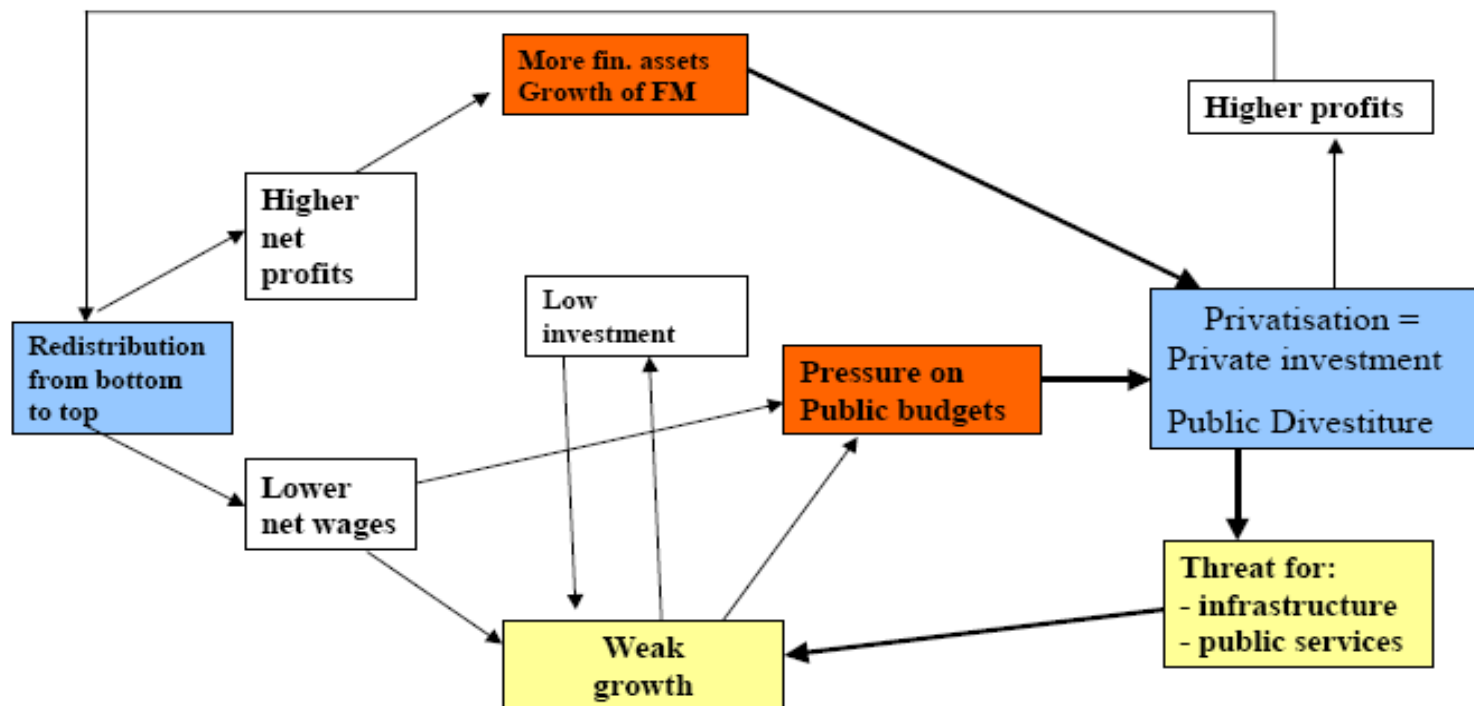
- Φαινόμενο των ιδιωτικοποιήσεων στην Ευρώπη είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με την χρηματιστικοποίηση. (Huffschnid, 2008).
- Αποτέλεσμα πιέσεων του διεθνούς χρηματιστικού κεφαλαίου για την εισχώρηση σε δραστηριότητες που δεν υπόκεινται στο διεθνή ανταγωνισμό.
- Όσο πιο ολιγοπωλιακή η δομή των αγορών, τόσο πιο ελκυστικές ήταν για τους υποψήφιους επενδυτές (Frangakis, Huffschnid, 2010).

ΛΕΙΑ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΘΕΣΜΙΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΤΩΝ ΣΕ ΤΡΙΣ. ΔΟΛΛΑΡΙΑ

Ιδιωτικοποιήσεις & Δημοσιονομικά: Φαύλος κύκλος;

Redistribution – Financial Markets - Privatization

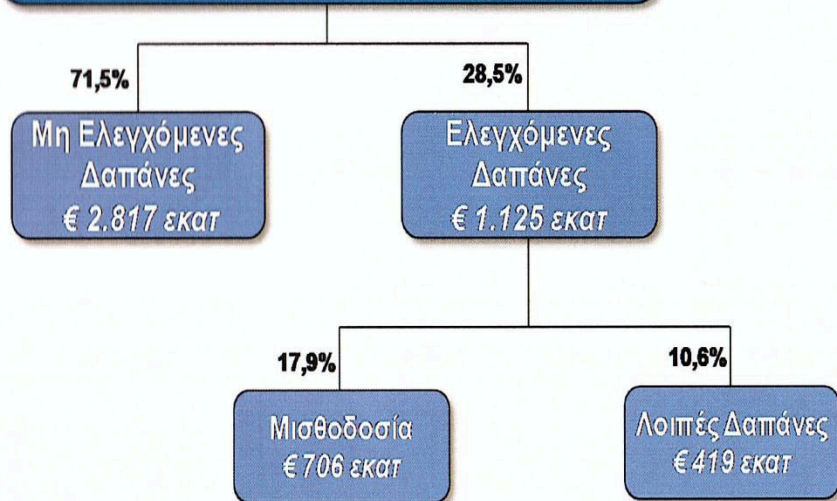

Δημόσιο χρέος & Μνημόνια: προς μια νέα γενιά ιδιωτικοποιήσεων

- *Low asset prices are an incentive to those who still have money to buy cheap shares, which could in the end lead to a higher degree of concentration of asset ownership – and of economic power and political influence of the winners of the crisis” (Frangakis, Huffshmid, 2010).*
- Αύξηση δημοσίου χρέους και δημοσιονομικών πιέσεων συνιστούν μοναδική ευκαιρία για το διεθνές χρηματιστικό κεφάλαιο με στόχο την περαιτέρω ενίσχυση της πολιτικής και οικονομικής τους δύναμης...
- **Ιδιωτικοποιήσεις σε όλο τον Ευρωπαϊκό Νότο...**

Τι πρέπει να αναμένουμε το επόμενο διάστημα; Εντατικοποίηση προπαγάνδας ενάντια στους εργαζόμενους (εξέταση περίπτωσης της ΔΕΗ)

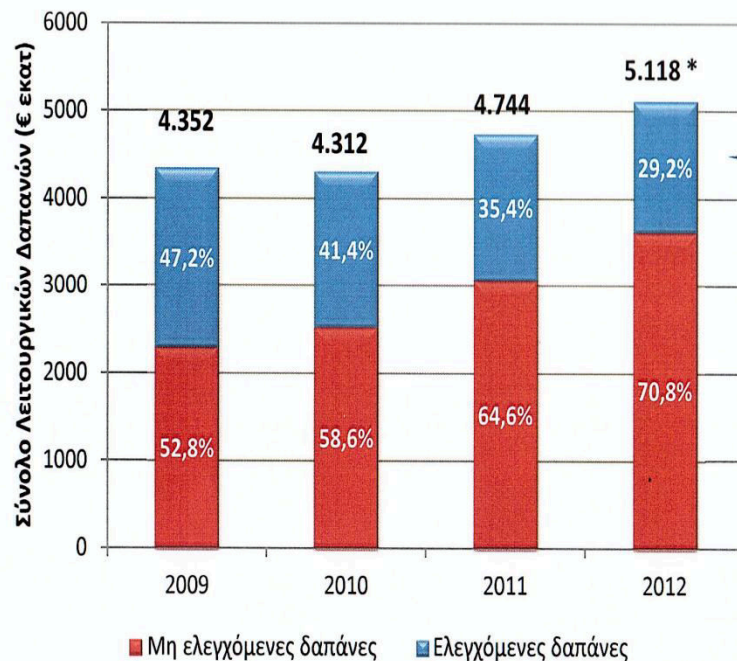
**Σύνολο Λειτουργικών Δαπανών
εννεάμηνου 2012**
€ 3.942 εκατ
(χωρίς την εφάπαξ ωφέλεια από τη ΔΕΠΑ ύψους
€ 191,7 εκατ.)

Ο περιορισμός του κόστους και των λοιπών λειτουργικών δαπανών, αποτελεί στρατηγική προτεραιότητα. Είναι ωστόσο προφανές, ότι μετά τη δραματική μείωση της μισθοδοσίας, οποιαδήποτε περαιτέρω μείωση στις λοιπές ελεγχόμενες δαπάνες, θα επιφέρει μια μικρή μόνο μείωση των συνολικών δαπανών, αφού αυτές στο 9μηνο του 2012 συμμετέχουν στις συνολικές λειτουργικές δαπάνες σε ποσοστό μόνο 10,6%.

Διάρθρωση συνολικών λειτουργικών δαπανών

Αναλογία ελεγχόμενων / μη ελεγχόμενων δαπανών

Από τις **Ελεγχόμενες δαπάνες**, η δαπάνη μισθοδοσίας το 2012 εκτιμάται σε 18,3% περίπου των συνολικών λειτουργικών δαπανών .

Οι **Μη ελεγχόμενες δαπάνες** αφορούν κυρίως:

- Δαπάνες καυσίμων
- Δαπάνες αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας από τρίτους παραγωγούς
- Φόρους
- Δαπάνη Χρήσης Συστήματος Μεταφοράς
- Προβλέψεις

Βασικοί παράγοντες αύξησης κόστους στο Διασυνδεδεμένο Σύστημα για το 2013 σε σχέση με το εγκεκριμένο από τη ΡΑΕ κόστος του 2012 (μη ελεγχόμενες δαπάνες στο σύνολό τους)

σε € εκατ.	Εγκεκριμένα κόστη από ΡΑΕ για το 2012	Πρόβλεψη κόστους 2013	Διαφορά
Δαπάνες εκπομπής CO ₂	20	300	+280
Αγορές ηλεκτρικής ενέργειας από τρίτους παραγωγούς	754	1.035	+281
Κάλυψη μεταβλητού κόστους τρίτων παραγωγών	200	400	+200
Φυσικό αέριο ΔΕΗ (με ΕΦΚ)	357	496	+139
ΕΦΚ στο Φυσικό αέριο Τρίτων	0	105	+105
Υγρά καύσιμα	50	62	+12
Προβλέψεις	65	228	+163
Αποζημίωση διαθεσιμότητας μονάδων τρίτων παραγωγών (ΑΔΙ)	22	50	+28
Μερικό Σύνολο			+1.208
Λοιπές μεταβολές κόστους			+95
ΣΥΝΟΛΟ			+1.303

Ευχαριστώ..